

22142322

SWEDISH B – HIGHER LEVEL – PAPER 1
SUÉDOIS B – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1
SUECO B – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1

Tuesday 13 May 2014 (morning)
Mardi 13 mai 2014 (matin)
Martes 13 de mayo de 2014 (mañana)

1 h 30 m

TEXT BOOKLET – INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this booklet until instructed to do so.
- This booklet contains all of the texts required for paper 1.
- Answer the questions in the question and answer booklet provided.

LIVRET DE TEXTES – INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas ce livret avant d'y être autorisé(e).
- Ce livret contient tous les textes nécessaires à l'épreuve 1.
- Répondez à toutes les questions dans le livret de questions et réponses fourni.

CUADERNO DE TEXTOS – INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra este cuaderno hasta que se lo autoricen.
- Este cuaderno contiene todos los textos para la prueba 1.
- Conteste todas las preguntas en el cuaderno de preguntas y respuestas.

Blank page
Page vierge
Página en blanco

TEXT A

Evelinas blogg

Det är ganska konstigt att ha blogg när man inte gillar att vara med på bild. Så är det med mig i alla fall, men eftersom man själv ska synas i en blogg så har jag försökt uppoffra mig nu när jag haft syrrorna till hands som kan hålla i kameran. I går försökte min yngsta syrra, Fia, på uppmaning av mig att knäppa ett par bilder för bloggen när vi var på stan. Efter att ha försökt fram och tillbaka så sa hon tillslut: ”Okej, kolla åt sidan bara och försök le! Bra.”

5

I dag när jag åt frukost läste jag ut Fredrika Bremers roman, *Hemmet*. Just det här exemplaret som jag lånat från biblioteket är utgivet 1929 och det ser ut att falla sönder när som helst. Boken ser allt annat än lockande ut, men jag är glad att jag struntade i pärmarnas utseende (ni vet det där om att man aldrig ska döma boken efter pärmarna) för själva romanen var läsvärd. Den berättar om en familj i Sverige under, som jag förstår det, första hälften av 1800-talet och man får följa med dem från det att familjens barn är små tills dess att de är vuxna. Det händer inte så mycket i boken, men Bremer har ändå en förmåga att skildra det vardagliga på ett sätt som gör att man vill läsa vidare. Man börjar tycka om karaktärerna i boken och trots att få av dem får vara med om ens ett giftermål, så går det ändå lätt att läsa vidare. Ibland blir det för mycket känslor, för smöriga uttryck, men för det mesta så skriver Bremer med glimten i ögat och med ett språk som löper lätt från sida till sida.

10

15

Jag har läst någonstans att Bremer har skrivit den här boken utifrån sin bild av den perfekta familjen. Hennes egen uppväxt var långt ifrån så varm och rosenröd som familjelivet i boken ofta är och eftersom familjen ofta känns alldeles för bra för att vara sann, så kan jag bara tänka mig att det stämmer. Boken är en dröm om den familj hon själv önskade att hon hade haft och om hur hon själv tänker att en familj ska vara och uppfostra sina barn. Ibland blir det ett minus, just eftersom familjen ofta är så bra att jag börjar sucka för mig själv. Trots för stora doser av rosenrött och solsken, så rekommenderar jag den, för fram till de sista tjugo sidorna (som kändes för långa med onödiga utsvävningar) hölls intresset uppe hela tiden.

20

<http://evelinaknipstrom.com>

TEXT B

Telefonkiosker

Stockholms första telefonkiosk som uppsattes i Kungsträdgården i mars 1901.

I början av 1900-talet började telefonkiosker sättas upp runt om i Sverige. Även de som inte hade telefon hemma kunde ringa ett samtal. Idag är telefonkioskerna sällsynta.

I telefonens barndom kopplades apparaterna ihop två och två. Det stora genomslaget för telefonen kom när många telefoner kopplades samman till växelstationer, och man kunde komma i kontakt med flera personer. Men det var inte alla som hade råd med egen telefon vid sekelskiftet. De kunde till en början låna telefon mot betalning i exempelvis butiker. Man kunde också gå till telegrafstationen och beställa ett samtal. Genom att man i 1900-talets första år började sätta ut små byggnader, kiosker, med telefonapparater kunde även de som inte själva hade telefon lätt ringa när de behövde. En annan fördel var att de som hade telefon hemma kunde meddela sig med hemmet på ett bekvämt sätt.

1901

Sedan några år är mobiltelefonen så vanlig, att offentliga telefonkiosker börjat förlora sin betydelse. Många kiosker har tagits bort och en del står idag kvar endast tack vare att de är ett dekorativt inslag i miljön, som exempelvis pagodkiosken.

15 Denna första typ av telefonkiosk kallades "pagoden" på grund av sin utformning. 1901 års modell var ritad av ingenjören Hjalmar Celion. Väggarna var av ljuddämpande material och invändigt skyddade en hylla av ek för buller utifrån. Den hade glasrutor med inetsad dekor i sidorna och ett gallerverk nertill. Avsikten var att man lätt skulle kunna se om någon var i kiosken. Gallret kunde även tjäna som skydd mot hundar.

1980

20 Nya tider ställde nya krav och 1980 handikappanpassades telefonkioskerna. Golvet placerades i gatunivå och utfördes i mönstrad aluminiumplåt. Kiosken saknar dörr, men är i övrigt glasad runt om.

Mynttelefonen var en tremynts (25 och 50 öre samt 1 krona) som dessutom är försedd med en knapp för SOS-alamering utan avgift.

25 I ställningen till höger om apparaten ses telefonkatalogerna. Telefonen placerades på en nivå lämplig för rullstolsbundna. Till en början förlängdes emellertid inte sladden till telefonluren vilket gjorde att längre personer fick böja sig för att nå ned, något som också uppmärksammades i pressen.

TEXT C

Bombi Bitt och jag

På den tiden, jag här talar om, var Bombi Bitt ännu ej straffmyndig, det vill säga han var under femton år. Han står så levande för min syn. Hans hår, som klipptes av Franskans långa naglar, var rött. Ögonen var blåsvarta och ögonbrynen nästan vita. Dragen i hans bruna ansikte var oregelbundna och långtifrån vackra. I överkäken fattades en framtand. Runt högra handleden var ett armband i form av en orm tatuerat. Hans fötter var kraftiga och välskapade som en arabs – inte så underligt för resten, då han fick gå barfota året om, ifall han inte själv skaffade sig något att ha på fötterna. Han var vig som en vidja och stark som en vuxen man. Han kunde ge danska skallar*. Han kunde röra på öronen.

Vad Bombi Bitts klädsel beträffar så lämnade den ofta mycket övrigt att önska. Men den var alltid pittoresk och en källa till ständig avund från skolkamraternas sida. Han gick vanligen klädd i en svart slokhatt, en huvudbonad, som ingen lärare i världen kunde förbjuda honom att bära. Aldrig glömmer jag den gången han hade stövlar, ett par höga, gula ryttarstövlar med blanka sporrar, som slamrade när han gick. De stövlarna hade han lånat av en cirkuscowboy som under en tid av arbetslöshet höll till hos Franskan. Men oftast var han dock barbent och klädd i trasiga byxor, trasig skjorta och ibland en jacka.

Bombi Bitt hade ingen framgång i skolan. Detta berodde dock ej på dumhet utan på lättja och bristande vilja. Ty han visade sig ofta äga gott förstånd. Han hatade skolan, som för honom uteslutande betydde stryk och ovet, liksom han hatade allt tvång. Han jäktade i sanning ej efter det bokliga vetandets skatter utan föredrog de skatter, som förtärs av rost och mal. Han föraktade bokstäverna och kunde endast med svårighet förmås att lära sig dessa krångliga tecken. Men han läste i naturens stora bok, vars tecken är påtagliga och vars blad vänder sig av sig själva – för den, som fått gåvan att läsa i den boken. Han kände skog och mark som endast en vilde känner dem.

Det var den stoltaste dagen jag upplevde som pojke, den dagen, då Bombi Bitt blev min vän. Och skulle jag inte vara stolt! Bombi Bitt var tre år äldre än jag; han gjorde som den naturligaste sak i världen allt det, som var så strängt förbjudet för mig; han räknade redan bland sina vänner den jättelika hotellvaktmästaren, som varit brottare i Amerika. Lägg härtill, att Bombi Bitt hade den förbjudna fruktens sötma: allt umgänge med honom var förbjudet av omtänksamma föräldrar. Den som ej förstår min stolthet, har aldrig varit pojke.

Fritiof Nilsson Piraten, *Bombi Bitt och jag* (1955)

* danska skallar: att slå någon med sitt eget huvud

TEXT D

Kan mitt läkemedel skada miljön?

Frågor och svar om hur använda och oanvända läkemedel kan påverka vår natur

[- X -]

Om läkemedel kastas i soporna eller spolats ner i toaletten kan de så småningom hamna i naturen. Men även läkemedel som används kommer ut i våra avlopp eftersom läkemedel lämnar kroppen via urinen och avföringen. De når då reningsverk samt ibland också vattendrag och grundvatten.

5 Eftersom läkemedel ofta är anpassade för att stå emot biologisk nedbrytning kan de finnas kvar i naturen under lång tid.

[- 36 -]

Det finns ännu inte någon bra metod att rena avloppsvatten från läkemedel. Det är inte heller bra att läkemedlen fastnar i avloppsslammet eftersom det ibland används som jordförbättringsmedel.

[- 37 -]

10 I flera länder, även i Sverige, har läkemedel kunnat spåras i små mängder i dricksvattnet. Halterna man funnit i Sverige har varit mycket låga och innebär sannolikt inte någon som helst risk för människor som dricker vattnet. I bottensediment i Nordsjön har man hittat verksamma ämnen från läkemedel och i Antarktis har man hittat bakterier som är motståndskraftiga mot antibiotika.

[- 38 -]

15 Antibiotika kan till exempel påverka miljön genom att öka förekomsten av motståndskraftiga bakterier. Detta kan leda till att vi får allt svårare att bota infektioner. Det är också känt att till exempel syntetiskt östrogen från p-piller kan leda till att hanfiskar och hangrodor blir tvåkönade och får en försämrad fortplantningsförmåga. Och det var på grund av rester från antiinflammatoriska läkemedel som Pakistans gamar nästan utrotades på bara 10 år. Men än så länge vet vi oftast inte vad vi ska leta efter när vi vill undersöka vilken påverkan ett visst läkemedel har på vår miljö.

[- 39 -]

20 Sverige har en framskjuten roll när det gäller att hindra läkemedel från att nå miljön. Apoteken i hela landet tar emot privatpersoners överblivna läkemedel för att förhindra att de slängs i soporna eller spolats ner i toaletter. Sjukvårdens överblivna läkemedel tar landstingen hand om. I region Skåne har det genomförts analyser av läkemedelsrester i avloppsvatten från sjukhus. Stockholms läns landsting följer läkemedelsnivåerna i naturen genom regelbundna mätningar i dricksvattnet. Prover tas också på fisk och vatten i Mälaren samt Östersjön.

www.skane.se

TEXT E

Befolkningsstatistik 2012

Brudparen äldst på Gotland, yngst i Jönköping

Bland paren som gifte sig för första gången, var både män och kvinnor på Gotland äldst, där var män i genomsnitt 39 år och kvinnor 37 år. De yngsta fanns i Jönköpings län där män var 35 år och kvinnor 32 år. Under 2012 var medelåldern 33 år för kvinnor och 36 år för män som gifte sig för första gången. Det innebär en ökning av medelåldern sedan slutet av 1960-talet.

5 Då gifte sig kvinnor för första gången vid 23 års ålder medan män var 26 år. Medelåldern för brudpar har alltså ökat med 10 år under de senaste 40 åren.

Vinterbröllop en onsdag lockade giftassugna

Under förra året gifte sig 50 616 par, vilket är en ökning med 3 052 par jämfört med 2011. Den populäraste bröllopsdagen inföll den kyliga vinterdagen onsdagen 121212 då 21 68 par valde att gifta sig, istället för som vanligt, en sommarlördag. Så många bröllop har tidigare inte

10 ägt rum på en och samma dag under 2000-talet.

De populäraste vigselfdagarna är vanligtvis lördagar under någon av sommarmånaderna. Det rytmiska datumet 121212 lockade dock många till giftermål och placerade sig som den populäraste vigselfdagen, trots att datumet inföll en onsdag mitt i vintern. På många håll i landet lockades giftassugna med drop-in-bröllop vilket kan ha lett till det stora antalet bröllop

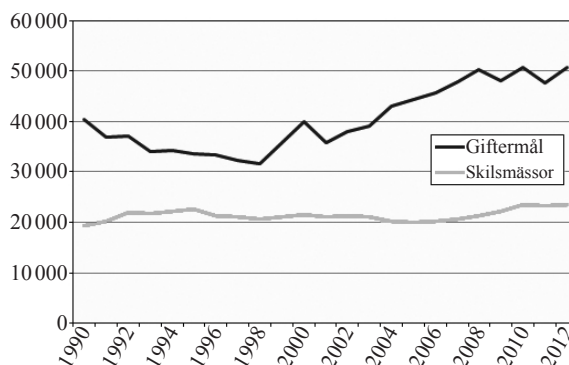
15 detta datum.

Millenniets populäraste vigselfdag

[- X -] slutet av 1990-talet har antalet giftermål ökat och har under de senaste åren legat **[- 52 -]** i genomsnitt runt 50 000 giftermål. **[- 53 -]** skilsmässorna ökade, men bara marginellt, under föregående år jämfört med 2011, då 23 422 par gick skilda vägar, vilket var en ökning med 34 par.

20

Antalet giftermål och skilsmässor 1990–2012

Dagen 121212 var inte bara den populäraste vigselfdagen under 2012, **[- 54 -]** under hela 2000-talet. Datumet passerade med god marginal **[- 55 -]** rytmiska datum som populära

25

sommardagar.